

Revista quinzenal
de Ciencias, Arts y Literatura

Surtirà els dias 1 y 16 de cada mes

Administració y Redacció
Carrer de la Forsa, n.º 24

SUMARI.—TEXT.—Simbolisme de l' imagi-
nació. (psicologia del art)—Els Jochs Florals—
Castich del perjuri (conclusió) per Ll.—L' Es-
pigolayre (poesia) per Miquel de Paiol.—L' An-
ión, per G. Castanyé y Rubió—Páginas del
cor, per A. de la X. Pontferrat.—* (poesia)
per J. Figueras.—Noticias.—Folletí.
GRABATS.—Vista general de Batet.

EL SIMBOLISME DE L' IMAGINACIÓ

Psicologia de l' Art

Avançant ja en l' historia de l' Art, se 'ms presenta l' unitat immediata de la *forma* d' expresió y de 'l *fondo*, constituit per l' idea, produhida aquella per la necessitat d' armonisar els elements que varem deixar lluytant en l' últim article y que necessariament debían unir-se per formar un tot complet ahont pogués l' hom aplicá la seva activitat. Aqueixa unitat, qu' exigeix l' enteniment humá, comensa per una forma d' identitat entre la naturalesa, l' home y Deu y en el culto de *Lama*, per exemple, se 'ms presenta un home real adorat com a Deu, mentres que en altres religions, el sol, las montanyas, els

GERUNDIA

rius, la lluna y 'ls animals son objectes de culto relligiós. L' espectacle d' aquesta unitat de Deu y de la naturalesa es ben clar en la vida y relligió dels antics *perses en lo Zend-Avesta*. Aixís l' unitat del principi invisible y dels objectes visibles constituex la primera forma del simbolisme en l' art. Per arribar á la forma simbólica propiament dita, es necessari establir una distinció clara y una separació entre 'l *fondo* y la *forma* á fi de que apareixin ben representats, tal com ho feren la relligió, la poesia y l' art en general en la India per *l' simbolisme de l' imaginació*.

En la primera tentativa que feu l' esperit humá per separar 'ls elements d' una obra artística y reunirlos luego, 'l seu treball resultá confús. L' intel·ligencia forma concepcions abstractes y busca las formas que deuen expresarlas y necessita per lo mateix de *l' imaginació*, que s' agita y commou en tots sentits. El principi de las cosas no es conegut en sa naturalesa espiritual y porta un caràcter exclusivament material y sensible, que prové de la necessitat de contemplar l' home 'l mon sensible, ja que no conta encare ab reglas fixas per apreciar la realitat, ni te forças per penetrar 'l sentit general de l' univers; no pot usar d' altres medis per representar els pensaments mes sublims que d' imatges y formas materials que evidencian l' oposició entre l' idea y la forma. L' imaginació va aixís d' un á altre extrem, aixecantse molt per caures luego mes baix encare revolcantse dintre un mon de representacions al mateix temps grans y groseras. Tal es el caràcter de la mitología india y de l' art que la representa.

Fou un tránsit ridícul el que feu l' art en l' época històrica qu' estudiem perque passa fàcilment d' un excés á altre excés y de la concepció y fondo mes gran del mon ó del esser universal á las formas mes rastreras y materials de la naturalesa sensible. L'

imaginació es incapás de surtir de la contradicció sino extenguen indefinidament 'ls límits de la forma; se pert en creacions gigantesques faltas de tota mida y te qu' caurer necessariament en lo arbitrari y abstracte.

Per aixó las grandiosas produccions de l' India y la feconditat de las suas manifestacions artísticas no han tingut may el sentit clar y definit, que 's pot exigir, dels personatges y dels aconteixements, es á dir, el verdader sentit històric. En aqueixa confusió de lo absolut y de lo finit, de lo material y de lo insensible s' hi nota la falta de tot discurs, de tot esperit positiu y de tota rahó. 'L pensament se deixa arrastrar per las quimeras mes extravagants y monstruosas que pugui inventar l' imaginació y així passa de la concepció mes abstracta é idealista de Brahman, sense vida ni realitat, privat de forma real y de personalitat, á l' expressió naturalista y material mes grosera, divinisant 'ls objectes de la naturalesa y 'ls animals. La Divinitat se presenta baix la forma d' un home salvatge, divinisat y enlayrat per una rahó externa, perque perteneix á una casta. L' unió de l' home ab Deu no sobrepuja 'l nivell d' un fet sencillament material; per aixó te tanta importancia en las relligions de l' India la lley de la generació dels sers qu' explica la gràndesa dels mateixos mes per herencia que per naturalesa ja que sols la bondat de casta te algún valor en el simbolisme de l' India.

La part que respón al politeisme grech demostra igualment l' inferioritat que 'l simbolisme te quant no conta ab altre medi per desenrotllarse que l' imaginació. La confusió que regna en las teogonias y cosmogonias que sense número, se produeixen y destrueixen mútuament, que l' idea de la generació natural y no intelectual que la posehex, son una prova clara de la materialitat que acompanya á la forma simbólica produhida sols per l' imaginació. Es

cert que en l'art grech se nota un adelantado respecte del de la India, y per aixó en llurs faules, y principalment en la Teogonia d'Herioto, s'hi pot descobrir algún sentit moral.

Debem confesar que l'art de l'India, encar que desconeix l'idea de veritat, bondat y sublimitat, presenta en la poesia escenas de la vida humana plenas d'interés, imatges graciosas y sentiments tendres y descripcions brillants; pero per lo que toca á lo fundamental, es incapás de distingir la forma material del fondo insensible y presenta las concepcions mes sublimes dintre de medis trivials y grosers. Aixís las creacions de l'imaginació indiana no realisan encare, sino d'un modo imperfect, l'idea de la forma simbòlica propiament dita que trobem en l'art Egipci y en los monuments que l'eternisan en l'història de la civilisació.

ELS JOCHS FLORALS

En el moment d'entrar á n'el saló de Llotja, pochos minuts avans de comensar la festa, la impressió que vaig rebre va ser fonda y agradable; l'especte de la gran sala, era agradós é imponent, tan pel bon gust en la colocació de banderas, tapisos, flors y gallardets, com per la apiuyada concurrència, composta per la gran part de la aristocràcia del diner y del talent, y aficionats á las lletres catalanas, alternant ab elegantas y hermosas senyoretas que lluihen la típica mantellina blanca; no hi faltavan, tampoch, molts admiradors del venerable Pi y Margall, que assistiren á la festa, atrets, mes pera ovacionar á n'el polítich que no pas per amor á la institució de las lletres catalanas: el conjunt era magnífich.

Pochos moments després y en la hora

acostumada, varen entrar á n'el saló, l'Ajuntament seguit de la banda Municipal, presidint l'Alcalde Sr. Amat; y ocuparen sos llochs respectius els individuos del consistori y la comisió de la Diputació Provincial. En aquet moment, part del públich comensá á donar crits de *¡visca Catalunya autónoma!* barrejantse ab altres que 's donaren á n' en Pi, á la República, á n'el Alcalde, y algún altre de més significatiu, donat per alguns catalanistas fogosos.

El Sr. Vallés y Ribot, llegeix el discurs presidencial, escrit en castellá per en Pi y Margall, y ja siga per lo que fou mal llegit (totas las vocals, en Vallés las pronunciá castellanias), ó per qué s'escapasen al traductor paraulas castellaniasadas, y giros literals del original, la impressió de la forma fou inoportuna en una festa de las lletres: en quant al fondo, segur que 'ls catalanistas no 'n varen sortir contents, los federals tampoch, y 'ls lliterats menos.

El discurs se concretá á enaltir las lletres catalanas, y en explicar que Catalunya té costums y lleys propias, té arts, llengua, industria, y tot lo necessari per ser autónoma, dintre una autonomia ben entesa, com la que correspon á las demés regions espanyolas; que hem d'idolatrar la pátria comú: hem de tenir heroisme, y sobre tot estimar á tothom.

Els aplausos no escassejaren, y molt menos en el final, que foren aixordadors; aixís que aquets varen parar, part del públich cantá *Els segadors*.

El Secretari del consistori D. Salvador Vilaregut, va llegir la memoria reglamentaria donant compte dels treballs del Jurat calificador, dedicant, de pas, carinyosa recordansa á n'els lliterats catalans morts durant l'any, entrè els quins figuran don Víctor Balaguer y don Joan Sitjar y Bulcegura. Del primer, com á mestre en Gay Saber, se 'n llegí una poesia titulada *Patria*.

Tot seguit el secretari va obrir el

plech que contenia el nom del autor de la poesia premiada ab la flor natural, titulada *El compte Gari*, que resultá ser el del mestre en Gay Saber. Anicet de Pagés de Puig: qui en carta particular delegá á don Francesch Mateu pera llegir la composició, y nombrar Reyna de la festa. En Mateu després de haber dat lectura de la carta, recullí la flor, fentne entrega á la senyora donya Pilar de Sarriera, la qual, entre mitj de forts aplausos y els acords de la marcha del Rey en Jaume, va acupar el trono, siguent proclamada Reyna de la festa.

No cal dir que la reyna vestia elegante, perquè ja és de suposar que pera presidir la festa de la terra, las damas escullidas, trian lo bo y millor per agermanar la riquesa y el bon gust; axó servint de adorno pera fer resaltar la bellesa de la dóna catalana, lluhint la blanca mantellina, n' hi ha prou pera suposar quina impresió feu en els cors la regina del amor.

En Mateu, llegí magistralment la poesia premiada, que deixá molt bona impresió; es curteta y bonica.

Els dos primers accésits foren concedits á don Antoni Bori y Fontestá per sas poesias, *Las neus de montanya* y *Els rossinyols de Montserrat*; y el tercer accésit á donya Dolores Monserdá de Maciá per la seva poesia *Urbemania*.

Guanyá la englantina, don Claudi Omar, per la poesia *Patria*, que fou llegida per son autor, á qui s' ovacioná ab crits de *visca* (no sabem perquè) obligántel á llegirla per segona vegada.

Los tres accésits foren otorgats á ne las poesias *Gent nova* de 'n Bori, *Els barcos que passen* de don Frederich Rahola, y *Impresions* de 'n Busquets y Puncet.

Guanyadora de la viola d' or en fou la poesia titulada *Anima enamorada*, que resultá esserne autor don Pedro Palau Gonzales de Quijano, y fou llegida per don Adolfo Blanch.

Els accésits varen ser adjudicats res-

pectivament á don Adriá Gual per sa poesia *Angel*; á don Manel Rocamora, per la seva titulada *La Promesa de Jesus*; y á donya Dolores Monserdá, que resultá ser autora de la titulada *Lo prech del orfe*.

El premi extraordinari ofert pel consistori á un treball en prosa, no fou adjudicat, concedintse dos accésits, l' un á la composició *Bullanga* que resultá serne autor don Enrich de Fuentes, y l' altre á ne la noveleta *Llantia que s' apaga*, original de don Pere de Maldá.

El senyor Bori y Fontestá va resultar ser autor de las dos composicions que guanyaren els premis oferts per l' Ajuntament de Reus y per la agrupació protectora de la ensenyansa catalana, ab sas composicions *Las fonts del Llobregat* y *Vectigal*.

Els plechs que contenian el nom dels autors no premiats, foren publicament cremats, com de costum.

El senyor Bassegoda, va donar lectura del discurs de gracias del vice-president don Emili Vilanova, que fou calorosament aplaudit, terminant aixís la festa, en mitj de calorosos aplausos.

Mentres la inmensa gentada, anava sortint del saló, ressonavan per la ampla volta las vibrants, y solemnes notas d' *Els Segadors*, que 's feyan mes intensas en cada una de las sevas estrofas.

El públich s' apinyava en el paseig d' Isabel II pera fer una ovació á n' el President del Consistori don Francisco Pi y Margall, anantse engroixint per moment; quant al apareixer lo carruatje que 'l conduhia, el victoreig que l' hi tributá el poble fou de lo més imponent que s' hagi vist: els cants de la *Marselesa* barrejats ab els de *Els segadors*, se sentian per tots indrets ab un entusiasme indescriptible, y els vivas á ne la autonomia, á Catalunya y á n' en Pi, atragueren la forsa pública, que preparada convenientment, esperava ocasió de fer el guerrero, y repartir garrotadas á tort y dret, promeguent las correngu-

das del cas, apesar de las protestas de tothom.

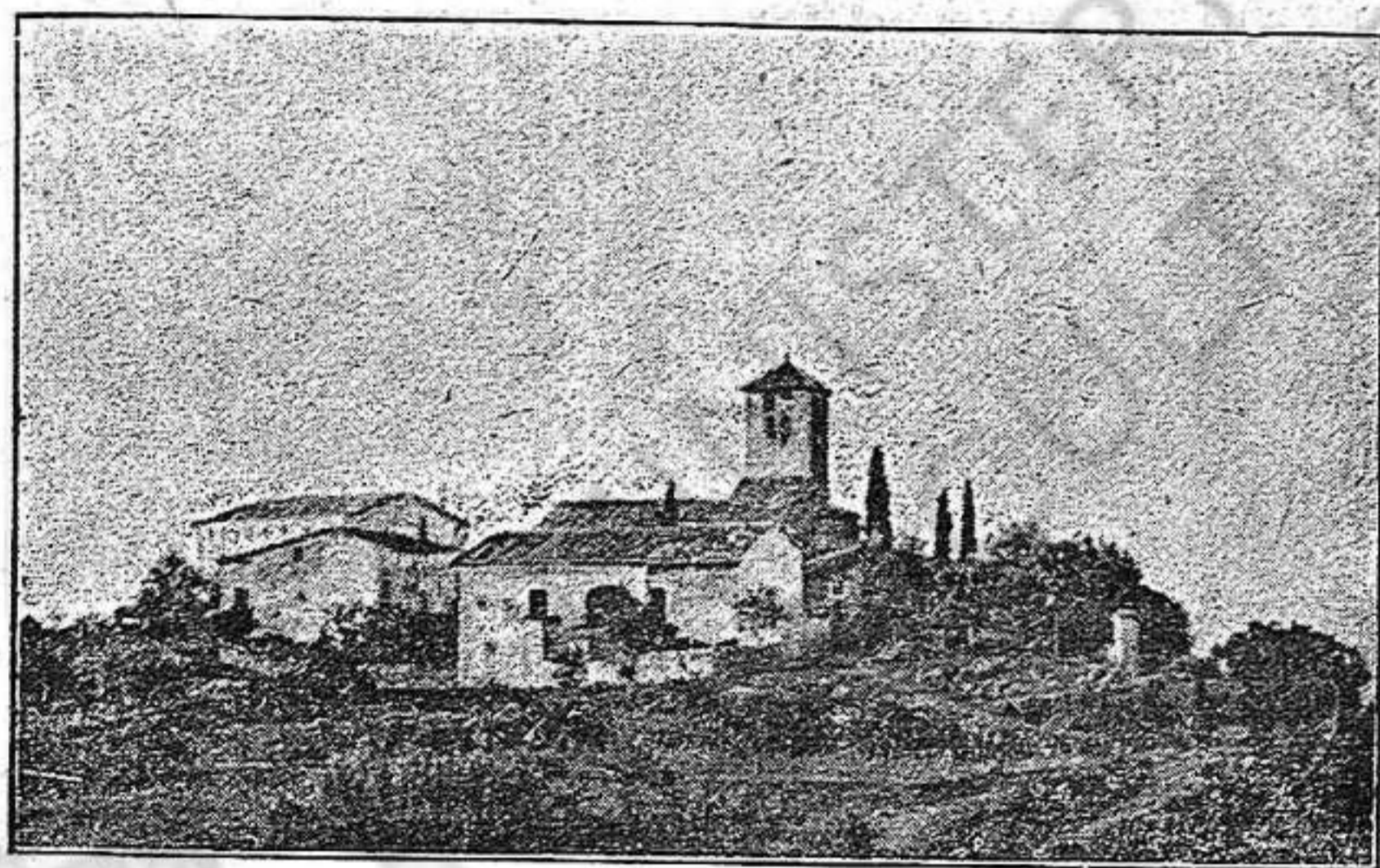
El senyor Pi va ser acompanyat á n'el seu domicili en mitj de una continuada ovació, promoguentse també els escándols, de qué ja daran compte els diaris.

En resum: la festa d'enguany dels Jochs Florals, no satisfá pel seu valor literari, puig si be se llegí alguna composició bonica, no deixá, per aixó, que la festa se ressentís de la falta de composicions d'aquellas, que si be no poden

sobresortir en absolut, al menos donen la nota justa dels avenços que pugui fer la lliteratura catalana.

Es veritat que la política ha prés molt de desenrotllio, entre l'element catalá en perjudici de las lletras; pero axó no tindria que ser obstacle perquè entre els lliterats, sobre tot en l'element jove, hi hagués mes talent y mes inspiració que lo que per ara donan de sí.

Barcelona 10 Maig 1901.

Vista general de Batet

CÁSTICH DEL PERJURI

(CONCLUSIÓ)

III

Olalla trista y capficada, seguí inconscientment lo viarany que conduhía al castell dels Massanas, abstreta y jugueteixant ab sos mateixos pensaments.

L'hi semblá encar, al passar prop de la font, hont per primera volta vegé al caballer, sentir aquella veu endeble del ferit que l'hi deya—«sou un ángel.»

Arrivada que fou, al castell, comensá á tornarse entregar á sos pensaments fent y desfent la conversa qu' havia tingut ab la Guidona, fins qu' un débil

truch dat á la porta de sa cambra, la tragué del ensopiment ab que estava.

Obrí la porta, y á son llindar aparequé 'l cavaller, ab rostre noble, encar que pàlit per la ferida.

Olalla—l'hi digué—un rosech se 'm ha apoderat de mí desde 'l suprem instant en que vau posar vostres blanques mans sobre ma ferida, y tornáreu lo respir á mon cos inert, ab vostre perfumat alé: sí, un rosech que no he pogut contenir dintre meu mes temps. ¡Olalla, jo os estimo! Una paraula sola de vostre boca tornarà la pau á mon esperit, ¡doneula... ¡sereu tan ingrata sent tan bona!

Lo rostre d' Olalla al sentir aytals paraulas, quedá covert d' un carmí hermós, se nuaren las paraulas en sa boca,

y caygué abandonada entre'l brassos del cavallé qu' amorosos l' estrenyian.

Oh! tu ets ma vida—l' hi digué:—enllá tinch un palau d' hont serás reina. un castell d' hont serás senyora, allí ahont el cel hi riu, hont i' aire es mes suau, governarás lo palau y lo meu cor...

¡Oh! tinch un pare—digué debilmente Olalla—tinch un pare anciá, y l' únich conçol que té, so jo... es sa filla, es Olalla; no, jo no puch venirhi, sería l' ingràtitut mes gran deixar un pare anciá abandonat! no, no puch!

—Pero, Olalla; si vindrá també; juntarem nostres dominis en un, com en un nostres cors, y tot será per tú, y per ton pare; jo 'n tindré prou ab una mirada teva...? que contestas.

Un moment de silenci regná en la cambra, fins que fou trencat per un sospir que doná Olalla, com á resposta de las paraulas del cavaller....

La fosca sorprengué ancor à Olalla y 'l cavaller repetintse los juraments d' amor, fins que quiscú torná á la seva cambra.

IV

Feya dias que 'l cavaller estava totalment restabiert de la ferida, quant demaná permís á n' Arnalt, per tornarsen á sos dominis

Llavors, cobrintse de totas armas, y ostentant la banda de seda blava, broda da per l' Olalla, y cimbrejant en son casco las plumas blancas y blavas, y cavalcant en son cavall blanch, també guarnit ab llur armadura, se 'n aná galopant, galopant, fins que 's perdé per la serra.

N' Olalla lo contemplava entristida desde 'l finestral de sa cambra, agitant son mocador blanch, fins que caygué en terra sense sentits.

Vingué la fosca nit, lo galop d' un corcer se va senti al iluny; després uns

pasos de cavaller resonavan per la cambra d' Olalla.

Lo cavaller, era 'l mateix que horas avans havia deixat lo castell.

Olalla, tornant en sí del desmay, llensá un xiscle de por, pero al veure que aprop d' ella hi havia 'l cavaller, cregué somni, la realitat que havia vist y contemplat.

—Olalla—digué—Vinch per tú, vinch per portarte á mos dominis. . estás disposta?

—Oh—feu el'a—fuixir, may.

—Pero...

—¡No, May!

¡Oh, per forsa siuo de grat! Me crehuen fora, lo temps es breu, y no convé eser vistos.. ¡vens!

—Al sentir aytals paraulas, Olalla caigué altre colp en desmay, llavors lo cavaller l' agafà en sos brasos, y desaparequé duhent tant rica presa.

Torná á quedar la cambra sola y 'l galopar del corcer s' aná sentint lluny, lluny, fins que un crit esglayador resoná per la serra.. després res....

Tant bon punt lo dia clareixava, los sencills habitants de la comarca fuigian d' aprop del cingle de dalt la font, com espahordits

Los cossos de un cavaller y 'l d' una gentil doncella, jeyen ocults sota un cavall enarcat y cobert de totas armas.

No cal dir si serian Olalla y 'l perjur cavaller, los cossos inerts qu' aprop la font dormian lo son etern.

LL.

Suposant que s'ha donat a la placa la posa necessària y que 'l bany revelador te forsa suficient, la imatge trigarà de 12 a 20 segons a aparèixer, desfacantse al principi ab tons negrenchs las parts més claras é iluminadas de la imatge. Si la exposició hagués sigut massa llarga ó 'l revelador fos massa enèrgich, els clars de la imatge apareixerian de sobte y la placa quedaria velada avans d'haver tingut total desenrotllo. Pera obviar aquest inconvenient convindria tirar al bany algunas gotas de la solució reguladora ó de bromur, que te la propietat de retardar la acció del revelador.

Aixís, donchs, per assegurar-se de que la marca del revelador sia degudament moderada, convé usar d' un bany regularment enèrgich y adiconar-li al acte de revelar 8 ó 10 gotas de la solució de bromur referida; sens perjudici d' afegirhi més gotas si encare fos massa ràpit, ó de donarli mes forab una nova quantitat de bany que no continga bromur.

Seguint be 'l desenrotllo, la imatge anirà presentment intensitat, anirán sortint las miñjas tintas, y únicament quedarán blancas las parts de la gelatina corresponents a las ombras y punts negrés del model.

Al cap de 4 ó 5 minuts, haurán sortit els tons negres en la capa gelatinosa del clixé, y la imatge serà mes ó menys visible per la part del vidre de la placa. Llavors se trau la placa del bany, tenint molt compte de no tocar la gelatina ab els dits, que fa-

Obtinguda una perfecta afocació, s'acolla la cremallera ab el caragol ó ressort destinat a aytal efecte, y se substitueix el vidre despolit ab el chasis, quedant aixís colocada la placa en el mateix punt hont correspon la afocació de la imatge, y 's tapa l' objectiu ab l' obturador. Tot seguit se cobreix la màquina ab el vel que serveix pera afocar, y passant la ma per dessota, s'aixeca la cortineta que tapa el chasis, evitant ab aquestas precaucions que per cap esletxa puga entrar gens de llum a l' interior de la cambra.

Destapada aixís la placa, no manca mes que obrir l' objectiu perque la imatge, projectantse en la capa sensible, deixi en ella una impressió dels objectes lluminosos que s'hi dibuixan tal com s'haurán vist en el vidre despolit.

L' objectiu ha de destaparse d' un sol colp y tornarse a tapar sens donar a la cambra el mes petit moviment, que produhiria una imatge boyrosa ó indecisa; y per tenir seguretat de que la exposició hagi sigut complerta, es necessari baixar l' obturador uns cinch centímetres, pel cap mes baix, avall del objectiu, y feta la exposició, tornar a tapar ab la major suavitat y lleugeresa.

Tot seguit d' haver tapat l' objectiu, se passa altre volta la ma per sota el vel que cubreix la màquina, y 's tanca la cortineta del chasis, a fi de que la placa impresionada y preservada de la acció de la llum, pugui esser trasladada ab seguretat al laboratori, pera revelar-la.

Aquí ve á tom el tractar de la qüestió del temps que ha de durar la exposició de la imatge sobre la placa, que es lo que sol designarse ab la frase *temps de posa*. Regularment parlant y tractantse de la classe de placas sensibles que actualment s' usan, la exposició ha d' ésser sumament breu ó curta. Las substancias sensibilisadoras que conté la emulsió son tan activas que la mes lleugera é instantánea acció de la llum hi deixa una impressió suficient per promoure la completa revelació de la imatge, mitjensant la influencia d' un revelador apropiat.

Per lo tant, s' ha de partir sempre de la base de que un sol instant d' exposició completa, ha deixat á la placa suficient impressió de la imatge que s' hi ha projectat. Tot lo demés consisteix en saber fer us del revelador escullit entre molts que n' hi ha de prescrits y dels quals en son lloch y temps parlarém extensament.

Poden, donchs, fixarse com á punts de partida pera midar el temps de posa, las següents observacions.

A plena llum del sol, n' hi haurá prou ab un segón de temps, midat ràpidament per l' acció de treure l' obturador, baixarlo y tornar-lo á posar al objectiu. Si s' usés diafragma d' orifici molt petit, el segón de temps ha d' ésser natural ó un poch més pausat.

Si, per rahó de proximitat dels edificis ó monuments que s' fotografian, pogués emplearse un dia-

1. Solució reguladora.

Aygua de pluja filtrada (1) 100 c. c.
Bromur de potassa 5 gr.

Aquesta sal se disol ab gran facilitat: no s' fa més que xarbotar l' aygua dins de la ampolla ó frasc y la dissolució ben prompte queda feta. Se conserva indefinidament.

2. Solució fixadora.

Aygua 200 c. c.
Hiposulfit de sosa 30 gr.

Aquesta segona solució se conserva també forsa temps, mentres no haja servit. N' hi ha que en las épocas de calor la empleyan un poch menys concentrada, per exemple á rahó de 12 p. 100.

Escullit el revelador que s' vulga usar, se pren la quantitat suficient á cobrir dins de la cuvetta la placa que ha de revelar-se, y s' posa en un vas de vidre.

Tot seguit se trau del chasis la placa impressionada y s' coloca al fons de la cuveta de manera que quedi á sobre la cara que conté la capa impressionada; y agafant el vas que conté l' bany revelador, se tira d' un colp á sobre d' la placa de manera que la cobreisca tota á un mateix temps. Llavors se va movent la cuveta fent que l' líquit corri per sobre la placa, obrant aixís per igual en tots els punts del clixé.

(1) Pera aquesta solució, lo mateix que pera l's reveladors, convé no valerse de qualsevol mena d' aygua. Las ayguas de pou o de font solen contenir sals calcireas que ocasionan vells en las placas. Mes endavant explicarem la manera de depurarlas.

sentat a la vista ab tots els detalls y variants de llum y ombra, se la sol designar ab els mots *revelació* ó *desenrotlló*.

Son ja molt nombrosas las substancias que s' usan com á reductors para revelar la imatge fotogràfica. Apuntarem las més principals y 'l método de treballar ab quiseuna d' ellas, com igualment las diferents fórmulas de sa composició; mes, avans hem de ressenyar la marxa general que deu seguir-se en las operacions de revelació.

En primer lloch es d' *absoluta necessitat* treballar en el laboratori il·luminat solament ab claror inàctínica. L' aficionat ha de tenir sempre presents els consells y prevencions que, respecte d' aquest particular, s' han consignat en l' article referent á la instal·lació del laboratori.

No menys convé tenir presents las reglas indicadas respecte de la netedat ab que deuben conservar-se 'ls utensilis y verificar-se aquestos treballs.

S' han de tenir preparadas las cuvetas necessaries y no destinarlas indistintament á tots els usos, sino que ha de servir-se de diferent cuveta para cada mena d' operacions; i qual fi han de tenir-se convenientment assenyaladas y desadats ó colocadas cada qual en son corresponent lloch.

Ab antelació s' han de tenir compostas en un frasc degudament rotulat dos solucions, que senyalarem ab los noms de *regulador* y *fixador*, com postas baix las següents fórmulas:

fragma més overt y en plena llum, el temps de posada ha d' esser solament de mitj segón, y aquest molt ràpit. Si la llum no es tan viva, el segón ó mitj segón ha de comptarse un tant mes pausat.

Si s' tracta d' obtenir un retrato en galeria ó en un terrat, ab llum difusa pero viva, s' ha de donar un segón d' exposició un poch estirat; y dos segons, y fins tres, si la llum fos mes débil y s' usés diafragma de mitjana overtura.

Pera fotografiar grupos, queda ja indicat el temps de posa que s' necessita.

Y, finalment, per pendre vistas de interiors d' edifici, com seria d' un saló, museu, temple, etc., ha de calcularse la forsa que allí pot tenir la llum y donar una exposició de tres, cinch, deu, y fins quinze, vint ó mes segons ó tal volta minuts; mes, en aquest cas, es precis emplear placas més lentes y atenirse á las circunstancias del lloch y condicions de la iluminació, cosas molt difícil de subjectar á reglas fixas, que las deu apreciar l' operador solament per son gust artístich y per la práctica; y aixís pot dir-se en tesis general que aixó requireix quelcom més que 'ls coneixements que de la fotografia solen tenir els mers aficionats.

Per resumir: convé sempre tenir present que la més ó menys viva impressió de la imatge en la placa sensible, depenja principalment de la major ó menor quantitat de llum que l' lensa 'l subjecte ó model, y en conseqüencia que 'l temps de posa ha de graduarse per la forsa de la llum; que, quant més

petit es l'orifici del diaphragma, més detinguda ha d'esser la exposició; y que al estiu las exposicions han d'esser per regla general més curtas que al hivern, observant la mateixa regla respecte dels treballs fets al matí ó á la tarde, els quals exigeixen menor temps de posa en el primer cas que en el segon.

Verificadas las operaciones que fins aquí hem apuntat, s'haurá obtingut ja com un embrió de la fotografia negativa; pero aquesta no sería encare visible, fins que per la revelació ó desenrolló se pugua apreciar son valor real. D'aquesta altre operació importantíssima se'n tractará luego ab el deteniment que requereix.

CAPITOL III

Revelació de la imatge

I

Método general

Com queda ja indicat al tractar de la preparació de las placas sensibles, la substancia impressio-
nable de que están cobertas vé á esser una capa de bromur argéntich destinada á rebre, retenir y conservar definitivament la imatge negativa. Aquesta capa queda atacada, ó com diríam metalisada ab intensitat proporcional al grau d' il·luminació que obté quiscuna de las parts de la imatge que al demunt d' ella 's projecta mentres dura la exposició, restant en llur estat natural y sens haver suferit cap alteració las parts corresponents á las grans ombres del model ó subjecte. No obstant aytal alteració, la acció de la llum no 's fa visible sobre la capa impresionada, fins que ha obrat á sobre d' ella un agent químic adequat para reduhir al referit estat metálich el bromur de plata; y com que ab aquesta operació apareix la imatge latent y 's pre-

L' ESPIGOLAYRE

A mon amich Ramon Geronés

Aquest any, l' Agnès cantayre,
se 'ns ha fet espigolayre;
¡si l' Andreu aixó sabés,
ab quin dèlit segaria;
mes, que poch blat entraria,
á omplenar los buyds granés.

Las espigas mes dauradas,
deixaria allí ajassadas,
entre un llit de rojas flors;
tanta y tanta 'n deixaria,
que en la feixa no hi bauria
un clap sol sense 'l blat ros.

A cada espiga llensada,
de recorts, cuanta ruixada!
á cada flor, quant petó!
¡Si ho sabés l' Agnès cantayre,
poch que fora espigolayre,
essent l' Andreu, segadó!

Al caure la tarde hermosa,
quant la feyna 's plega ayrosa,
ell sortint del blat daurat,
¡ab quant goig, quanta alegria,
amagat esperaria
que l' Agnès pasés pe 'l prat!

Y ella, com tendre cabreta,
ab l' aglenya ja mitj feta
s' asseuria en un racés;
y l' Andreu la miraria,
y 'l seu cor, ¡com vibraria
temerós de que 'l vegés!

Quant l' aglenya hagués lligada,
y de flors l' hagués voltada,
prou, del marge mes proper,
com la guatlla vigilanta,
l' Andreuet ab bona planta,
sortiria ben lleuger.

Poch l' Agnès s' ho pensaria,
mes, quant aprop lo tindria,
¡quin bategar lo seu cor!
¡que remors á cau d' orella
se diria la parella!

¡que dolcetas las remors!

Ella ab l' aglenya dorada,
de rosellas voltejada,
y ell en el costat la fals...
¡quina envèja las fadrinas,
quant per las planas vehinas
poderian contemplals.

La colla d' espigoleras,
¡quin llambregá en las dreseras!
¡quin llambregá, 'ls segadors!
y en tant l' ayrosa parella
com perdigayna novella,
van riguent... parlant d' amors.

Prou la parella tranquila,
mes tart que 'ls demes, á Vila
arrivarian segü;
pro com ells, poch la vesprada
haurian tant prest passada;
y tant be com ells, ningü.

Y après, de la casa d' ella,
no hi ha mes qu' un solch de rella
á la casa del rector.
L' Agnès es feynera y bona,
y l' Andreu no hi ha persona
mes noble y treballador.

Res mes, donchs, l' hi faltaria
per aná á la rectoria
quant tornessin junts del prat:
¡oyda llavors! quina enveja;
no tothom qu' ab ells feyneja,
se 'ls miraria de grat.

Puig ja 'n se jo, una doncella
bonica y tendre poncella
que tal volta no ho vegés.
Aixís donchs, posems á prova
¡no l' hi dem aqueixa nova
puig qu' á tots nos valdrá mes.

MIQUEL DE PALOL

Maig de 1901.

L' ANTÓN

—L' Antón sempre 'n té una per dí,— feu la Mariona llensant una rialleta:—ba, ba, deixemlo estar.

—Si, si, prou que m' ho penso, pero aixís no pasará pas de tia.

—Ah! Antón, Antón.

—Qué? El temps per testimoni.

Y mentres la Mariona se n' entrava per dintre la masia, tot tocant l' ase, l' Antón, com si res hagués passat, ab la carreta ja guarnida, y aparellats els bous, se 'n baixava cap á la feixa poch á poch, xiulant ó taralejant los llarchs d' una sardana.

Poch camí havia fet, quant trová la carreta del Arcís, curullada de blat de moro, que puixava lentament cap á sa masia.

L' Arcís, era un jovenet, moreno, fadrístern de la masia vehina á la de la Mariagna, de vint anys, alt, y d' un garbo, que mes de quatre fadrinas envejarían.

—Y donchs Antón, l' hi feu aquest ab graciosa cantarella.— Sempre tant romancer; ja veus, totjust vas á la feixa, y jo ja 'n torno.

Ho tú! á tú sempre l' amor y la gana

't fan corre.—feu l' Antón, apagant aquella cantarella de sos llavis.

—Oh, no tant, no tant. Y á propòsit; pe 'l poble corre la veu de si tu 't casas ab la Mariana.

—Jo?

—No, donchs, jo, si coneixes.

—Be, home, veurás, no es alló, que diguesim... pro si ella... ó jo... en fi, vaja que si ella volgués...

—Es dir, donchs, que...

—No no, poch hi ha res...

—Vaja, vaja; Donchs m' alegraria que hi fos: puix t' ho mereixes.

Y l' Arcís se 'n maná la carreta despedint á l' Antón ab una gran riallada, y deixantlo ab la paraula á la boca.

Capficat se 'n baixá l' Antón cap á la feixa,

—Es dí; que 'l poble sap que jo 'm caso ab la Mariona; bo fora aixó, pero la Mariona y jo... y jo, y la Mariona, vaja que... Pro potsé aquet déu saber que m' ha dat carbasa, y vol .. si, ja será aixó.

Aixís trovava l' Antón, solució á la conversa del Arcís.

—La Mariona no es que l' hi hagués despertat cap cosa nova, pro l' hi duya afecte, y si ella hagués volgut, també l' hi haguera fet fé un cop de cap; en fi que encar que no 'l capficavan gayre las carbassas d' ella l' hi sabia greu; pro aixó de que 'l poble n' hagués hagut esment,

no l' hi queye al cap.

—Quant torni de la feixa ho preguntaré al Arcís, ell ho sabrà tot, y m' ho dirá.

Ab aquestas y altres rahons, arrivá á baix á la plana.

Las feixas estavan ja hermas, los estuatjes estavan ja segats, y sols se veyan algunas carbaseras ab son fruit groch, y 'ls blats de moro apilonats esperant la carreta qu' ha de durlos á la masía pera secarse.

Las feixas eren bon tros mes lluny de la masía, puig aquesta s' aixecava al cim d' un esquerp y herm turó y ellas á la plana.

La mateixa carretera que conduhia de las feixas á la masía, s' allargava fins á trobar á 'n la de l' Arcís que 's destacava sobre la mateixa serra.

La tarde s' anava cloguent, y l' Antón ab la carreta curullada de blat de moro tornava á pujar la costa cap á la masía.

Si llarch fou lo camí á l' anada, molt mes llarch lo trovava á la tornada que contaba 'ls minuts com si fosen horas.

Ab la vara de freixa sota 'l bras, una má á la butxaca y un altre apoyada á n' els pals de la carreta, l' Antón anava pujant lentament y cabilós la costa de la masía.

Ja veyá l' era y 'ls pellers Y ja á la entrada de la masía descollava la carreta, quant una rialla de la Mariona va sorpéndrel.

La Mariona arrivava pel camí de l' horta, ab tres ó quatre tomátechs á la ma, y l' Arcís diguentli parauletas al redera.

Las sanchs de l' Antón varen agloparselshi als ulls, tant, que fins s' hagué de apoyá ab la carreta per no caure.

—Ja es aquí—digué l' Arcís á la Mariona, tot esclafint la rialla. Oy Antón que si ella... L' Antón volgué contestar, mes las paraulas van nuárselhi á la boca, llensá una mirada á l' Arcís, y entrá ab un feix de blat de moro, cap á dalt de

la masía, per contenirse aquell excés de odi.

Los gelos havian despertat l' amor, que, si no era indiferencia fins allavoras, no era gran cosa mes.

Poch que se l' esperava ell, que l' Arcís l' hi fos riva! ¿pero, aquella rialla ab que 'l despedí quant anava á la feixa, no podia esser de gelos pe 'l dit del poble? Ha prou qu' ho eren!

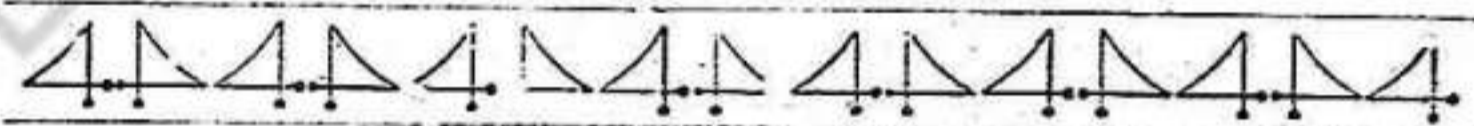
—Ba, ba s' estiman, que 's casin, jo... jo soch un mosso, ell ja es fadrístern.

Y á mes, si ella tampoch m' estima.—

Aixís cabilava l' Antón mentres, enduguentse 'ls manats de blat de moro cap á dalt la cambra, s' aixugava ab el pany de la camisa una llágrima de despit, ó de dolor.

Y la Mariona y l' Arcís, conversant al portal de la masía, aixudavan á carregar al pobre Antón los feixos de blat de moro, com á derrer padró d' ignominia.

G. CASTANYÉ Y RUBIÓ

PÁGINAS DEL COR

I

«Ja ho sé, Maria, ja ho sé, que jo só culpable de l' esplen que sempre abat ton rostre y de la melangia qu' engrogeix ta cara, pero 'l meu cor no 't comprén; mon cor, no estima.

«¿Qué dehuen parlar aquellas dolças miradetas; quanta poesia dehuen encloure tos sospirs ¡mes ay! mon cor, no entén eix misteriól llenguatje, mon cor no ha despertat encara del neci ensopiment que l' empresona!

«Pero no culpis á n' ell; no; es lo destí, l' impío destí, que ensemps que á n' á mi, m' ha dat un cor de glas, fret é inmóvil, t' ha donat á n' tú, un cor sensible al mes íntim sentiment del amor.

«Perdónam donchs, Maria, mes no po-

dem rompre la valla que ha posat lo destí entre nostres cors; sa lley inícuca, es inquebrantable. Mes si alguna volta desperta mon cor, á las sensacions del amor, si alguna volta 's troba de sopte rebeixat d'eixa llum estranya, única que enllumena las tenebras de la vida; y desperta del ensomni en qu' está somés, llavors, pensaré ab tu per benehirte.

«Aixis donchs, olvidam, y si algún jorn puch compèndrer l' angunia d' un cor enamorat; quant mon ser abatut per l' espléen y la melangia, cerqui també un lloch hont donar cabuda á las sensacions de mon cor, allavoras que tal volta 't compendria, t' aymaria, y contantme tas penas y ajuntanlas ab las meas, trocariam aquesta engoixa, en el plaher mes dolç, mes bell, mes afable de la vida.

«Pero avuy no puch, avuy deixa que dormiti mon cor en eixa ignorancia, ja qu' encar no ha arriuat l' hora de que desperti de sa estúpida dormida, y ja que avuy no pot compendre l' intensitat de ton amor, per aliviarlo, deixa que solzament te compadesca...

II

«Maria!

«Avuy! Tant sols avuy he comprés l' angunia de ton cor enamorat; avuy tant sols he comprés lo valor d' una mirada, y 'l poema d' amor d' un sospir y una rialleta....

«No sé l' atreviment meu fins hont arriba, al gosar vení à atormentar tas orelles ab lo mot de perdó, comprenhent lo que l' ha fet sufrir mon neci comportament.

«Pero escóltam, y veurás com surtirá generosa de tos llavis eixa sagrada paraula ja que és destinada á ocupar l' inmensa buydor de mon cor, mort també per los desdenys d' un altre cor de marbre.

«Una nina de negres ulls va esquinsar lo vel que vetllava llur son... mes, ay! qu' en mal' hora va mostrarme 'l mon

del amor, hont tant inutilment s' hi busca bálsam per sas feridas.

«Una nina, alta, morena, hermosa com una aubada de Maig, mes ay! que sota d' aquellas galas, amagava un cor de glaç, fret... insensible...

«Imposible fora esplicarte lo bategar de mon cor al trovar en sos ulls, lo foch d' una mirada estranya, sols que no vaig poguerla soportar ensemps que sempre sa ruhentó me seguia, de jorn, de nit, á tot hora...

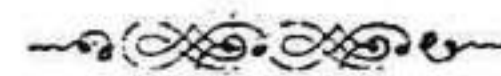
«Prou buscava jo abrusarme ab aquell foch que com imán m' atreya vers son esguart, mes poch á poch, á la ferida que ab son foch va obrir, va destilarhi 'l gel que naixia ó acumulava son cor de marbre.

«Mil voltas l' hi feu compendre 'l neguit de que ella era causa, com tu un temps dirigias á mon cor, (permet que t' ho recordi, encar que torni á obrir la ma' sicátrísada ferida), mes ay! també 'l destí havia destinat un cor d' foch, com á companyó d' un cor adormit, d' un cor insensible....

«Allavors, allavors, vaig compendret, Maria, allavors veyent en mas penas, las penas que tu 'm contavas, vaig aymarte; y vaig volgué contártelas, recordanme de lo que en derrerencas cartas te vaig dir. Mes tant sols n' ha surtit una paraula, perdó. Si es que perdonarse pot semblant agravi, es l' únich mot qu' ha trovat ma ploma en pach á tantas cosas que té are 'l cor pera contarte...

«Bó es lo teu cor, Maria, y d' ell confio que sortirá amorosa aquesta sagrada paraula, l' única que pot fer torná á la vida dos cors, que las mateixas penas han ofegat, pera després tal vegada juntarlos per sempre...

A. DE LA X. PONFERRAT

Floretas las d' ammetller,
 ¿perque tan primerencas es badau?
 ¿perque sentint gelars vostre corola,
 tan prest ab vostres flors l' aire alegrau?

—
 ¿Perque? Si una ventada seca y crua,
 inicuament pe 'l fang os embruteix,
 y sabeu que pasada la ventada,
 vostre branch morirá, sens florir mes!

—
 Ho nó, no feu com jo. floretas bellas,
 no feu com lo meu cor,
 que al ser la primavera de la vida,
 ¿com ho fareu, si no vos restan flors.

Perque? ¡No vullau ser com mon cor tendre,
 va florí primerench, ple d' ilusions,
 mes ay! que va vení una sotragada,
 y va esfullá mas primerencas flors.

—
 Y ha vingut pera mi la primavera,
 los divuit anys tant bells, tant riallers,
 mes com que 'l cor ya havia tret florida,
 l' ha trovat sol, y despullat, y fret.

I. FIGUERAS

NOTICIAS

La vetllada familiar, que segons costum se dona en obsequi á n' els poetas premiats en els Jochs Florals, fou animadíssima en extrem. El president de la Unió catalanista en Manel Folguera, fou qui primer usá de la paraula, pronunciant un discurs carregat de sana doctrina, com solzament ell sap ferbo, trayent partit del tema de unir la forsa intelectual del catalanisme ab la forsa activa dels demás regionalistas, per acabar d' una vegada ab el poder central que 'ns aclapara; contestant en Pi y Margall, ab un discurs digne del seu talent, pera demostrar la conveniencia de que s' infiltri en las demás regions la idea del autonomisme pera plantejarse aqueix sistema en tota Espanya.

Després el senyor Vallés y Ribot brindá calorosament perquè las ideas y sentiments de germanor entre 'ls catalans, fosin un fet pera lograr ab facilitat la autonomia de Catalunya.

La funció celebrada á Barcelona en

el Principal, en honor 'dels Jochs Florals y del president del Consistori senyor Pi y Margall, va resultar molt lluida, sent escoltadas ab molt de gust y acullidas ab entusiasme per la concurrencia, totas las obras, tant las de carácter literari com musical, que constituhan el programa

El senyor Pi y Margall va ser saludat y aclamat á n' el acte d' entrar en el teatre, igual que á la sortida.

La societat coral «Catalunya nova», dirigida pel mestre Joan Gay, va executar escullidas pessas del seu repertori, entre ellas «La Marsellesa».

Además, varen representarse obras dramáticas de distingits autors catalans entre ellas «Un quadro», de 'n Vidal Valenciano; «L' avi», de 'n Riera y Bertrán; «Mestre Olaguer», de 'n Guimerá.

Don Antoni Feu llegí un bonich, treball, original de 'n Joseph Monfort, sobre l' origen y desenrotllo dels Jochs Florals, y 'ls actors senyors Delhom, Guibert y Enrich Borrás, llegiren las poesias premiadas, respectivament, ab la Flor natural, Viola y Englantina, essent tots molts aplaudits.

La concurrencia va sortir molt com-

plascuda de la funció, que com es sabut, havia estat organitzada per la societat «Catalunya Autònoma».

S'ha inaugurat a Barcelona en el local de casa en Parés, la exposició íntima que els pintors olotins tenen projectat celebrar anyalment; per ara la exposició es modesta però interessant, puig sembla que els pintors d'Olot, com a fundamental, han sols exhibit notes y apuntacions pera composicions d'empenya que s'han de desenvolupar, sense volgué dir que no hi figuri algun conjunt de naturalesa ben observada. En Berga (pare) hi sobresurt ab sos quadros *Desde el cráter de Montolivet, Pla y Montanya* impresió de Primavera plena de poesia, figuranhi també com a bonas firmes en Vayreda, en Devesa, en Pla; mossen Gelabert, Berga, fill, Estorch, Salichs, Bernadas, Massaguer, Maslloréns, Ribas, Torres y altres.

La exposició ha sigut molt ben rebu- pels crítichs, lo que pot encoratjar als artistes olotins, pera continuar l'idea d'esposar sos treballs, y donar a conéixer la cultura a que se trova l'art en la montanyenca vila d'Olot, de quina població tants bons artistes n'han surtit.

Hem rebut una circular de sanidad sobre la malaltia regnant entre 'l bestia, anomenada glosopeda, la que 'ls pagesos coneixian ab el nom de *simorro*.

Com que 'ls diaris locals l'han dada a coneixia dita circular, y a nosaltres la falta d'espai ens ho priva, no la publiquem, recomanant a nostres llegidors els diaris locals que la copian.

Nostre estimat colaborador Manel Doménech, ha donat a l'estampa la comedia en un acte titulada «Avans no 't casis» estrenada ab gran aplauso en lo Centre Republicá de Girona.

Agrahim l'envio que 'ns ha fet d'un exemplar de la mateixa, y l'encorat-

jem a seguir la senda del teatre, que tants aplausos l'hi ha donat.

També s'estrená 'l diumenje dia 12 en el local del Centre Moral Geroní lo drama històrich titolat «Cap d'estopa» original del jove poeta geroní Antonino Viver; l'obra ab lo primer cop d'ull, sembla bona, però no s'pot apreciá bé, desempenyada per aficionats, ancar que estaban molt bé quisqu en son paper.

Llegida l'obra, procurarem donar-ne mes extensament nostre parer.

S'ha publicat ja 'l fallo dels Jochs Florals de la Associació Catalanista de Lleyda.

Copiém de «Lo Geronés»:

«S'anuncia la publicació de la «Revista Bibliografia Catalana», dedicada a fer l'inventari crítich de tot lo que s'publiqui en català y de tot lo que surti sobre nostre país en qualsevol altre llengua. Además dels llibres y fascicles donará compte dels gravats, plans, artes geográfiques, pessés de música, etz. etz. Los números sortiran a mida que 'l moment bibliográfich ho requerixi, procurant que quan menos formin cada any un volum de 250 planes»

Ab motiu de las firas y festas de Figueras, nostre estimat confrare «La Veu del Ampurdá» va publicar un número extraordinari de nudrit y escullit text, y gravats ab vistas de la població.

L'Unió Catalanista, res ha resolt encare sobre la suspensió de l'Assemblea que tenia projectada per celebrarse a Tarrassa en los dias 26 y 27 d'aquest mes.

Disapte en el exprés del matí va pasar per aquesta ciutat en direcció a Figueras hont tenia qu'assistir per presidir un *meeting* de propaganda electoral lo distingil home públich don Francisco Pi y Margall, anantlo a rebre a la estació molts de sos correligionaris y admiradors, desitjosos de saludar a tan apreciat polítich.